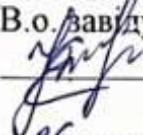

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ І ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

В.о. завідувача кафедри, професор
 Олена КНЯЗЄВА

«26» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. декана факультету економіки
та управління
 Аркадій ТОПОВ

«24» серпня 2025 р.

«ПОГОДЖЕНО»

В.о. проректора з науково-
педагогічної та методичної роботи
 Вячеслав СЕДОВ

«24» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ОЗ 10 ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	<u>перший (бакалаврський) рівень</u> (назва рівня вищої освіти)
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	<u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u> (шифр та назва галузі знань)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	<u>D3 «Менеджмент»</u> (код та найменування спеціальності)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	<u>Менеджмент</u> (назва освітньої програми)
СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ	<u>Факультет економіки та управління</u> (факультет, інститут)

Робоча програма освітнього компонента «Політична економія» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» спеціальності D3 «Менеджмент» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Розробники: Ольга ЗАМЛИНСЬКА, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри економічної теорії і економіки підприємства

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри

Олена КНІЗЄВА

Гарант освітньої програми

Ганна ДІДУР

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма здобувача вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань D «Бізнес, адміністрування та право» Спеціальність: D3 «Менеджмент» Освітня програма <u>Менеджмент</u>	Обов'язковий	
Модулів – 2		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферат</u>		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень	30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		62 год.	104 год.
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		Іспит	Іспит

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 58/62;

для заочної форми навчання – 16/104.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Політична економія у системі економічних наук займає провідне місце, оскільки вона виступає методологічною базою для цілої системи економічних наук, розкриває основоположні базові поняття, економічні закони, категорії, принципи господарювання, які реалізуються в усіх галузях і сферах людської діяльності. Політична економія дає можливість вивчати закони розвитку економічних систем, діяльність економічних суб'єктів, спрямовану на ефективне господарювання в умовах обмежених ресурсів, з метою задоволення своїх безмежних потреб. Розкриваючи і формуючи економічні категорії і закони, політична економія тим самим збагачує знання людей, примножує інтелектуальний потенціал суспільства, розширює науковий світогляд людей, сприяє науковому передбаченню економічного розвитку суспільства.

Освітній компонент «Політична економія» відноситься до складу обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності D3 «Менеджмент».

Мета освітнього компонента: полягає у підготовці в майбутніх фахівців теоретичної і практичної спрямованості з питань економічного розвитку суспільства, формуванні у здобувачів вищої освіти економічного способу мислення та методичних підходів до вирішення сучасних економічних проблем.

Предмет освітнього компонента: теоретичні та практичні знання щодо економічних законів розвитку суспільства та формування світоглядної позиції у здобувачів вищої освіти.

Завдання освітнього компонента «Політична економія»:

- ознайомлення з основними характеристиками ринкових процесів в економіці, тенденціями розвитку суспільства;
- дослідження ефективності господарювання на макро- та макрорівні;
- оцінка ролі держави у створенні стабільної економічної системи;
- сприяння підготовці кваліфікованих спеціалістів, здатних вміло орієнтуватись в умовах ринкової економіки України.

У результаті вивчення освітнього компонента «Політична економія» здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;
- розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;
- пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки;
- усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності

Вміти:

- вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин;
- вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки;
- вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів;
- ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники;
- проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності..

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

В результаті вивчення освітнього компонента «Політична економія» у здобувача вищої освіти формуються:

інтегральна компетентність:

(ІК) здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові (спеціальні) компетентності:

ФК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Програмні результати вивчення освітнього компонента «Політична економія»:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Усьо го	денна форма					заочна форма					
		у тому числі					у ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного розвитку												
1. Предмет і методи політичної економії.	8	2	2	-	-	4	8	2	-	-	-	6
2. Власність та її форми	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
3. Економічна діяльність та її результати	8	2	2	-	-	4	9	2	1	-	-	6
4. Товарне виробництво	8	2	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
5. Сутність та еволюція грошей	8	2	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
6. Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура.	8	2	2	-	-	4	11	2	1	-	-	8
7. Ціна та ціноутворення	6	2	-	-	-	4	8	-	-	-	-	8
8. Конкуренція і монополія	6	2	2	-	-	2	6	-	-	-	-	6
Модульна контрольна робота № 1	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1	60	16	14	-	-	30	60	6	2	-	-	52
Змістовий модуль 2. Підприємництво, державне регулювання економіки та світове господарство												
9. Організаційно-економічні форми підприємництва	6	2	-	-	-	4	6	-	-	-	-	6
10. Економічні основи функціонування підприємства	8	2	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
11. Основи підприємництва в аграрному секторі	8	2	2	-	-	4	10	2	2	-	-	6
12. Доходи населення	8	2	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
13. Фінансово-кредитна система	8	2	2	-	-	4	10	2	2	-	-	6
14. Економічне зростання та його рушійні сили	8	2	2	-	-	4	8	-	-	-	-	8
15. Державне регулювання економіки	8	2	2	-	-	4	6	-	-	-	-	6
16. Сучасне світове господарство	4	-	-	-	-	4	8	-	-	-	-	8
Модульна контрольна робота № 2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 2	60	14	14	-	-	32	60	4	4	-	-	52
Усього годин	120	30	28	-	-	62	120	10	6	-	-	104

5. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

5.1. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного розвитку

Тема 1. Предмет і методи політичної економії.

Взаємодія економіки як господарської діяльності людей і як науки. Основні етапи розвитку політичної економії. Меркантилізм. Фізіократи. Англійська класична політекономія. Марксистська політекономія. Маржиналізм. Неокласичне направлення. Кейнсіанство. Монетаризм. Розвиток економічної думки в Україні. Основні розділи економічної теорії. Основи економічної теорії (політекономія). Мікроекономіка. Макроекономіка. Мезоекономіка. Мегаекономіка.

Процес виробництва. Праця. Предмети праці. Засоби праці. Засоби виробництва. Робоча сила. Продуктивні сили суспільства. Виробничі відносини. Техніко-економічні, соціально-економічні та організаційно – економічні відносини. Основні поняття політекономії. Економічні закони. Загальні та специфічні економічні закони. Позитивна та нормативна політекономія.

Основні функції політекономії. Пізнавальна. Методологічна. Практична. Прогностична. Виховна.

Загальнонаукові та специфічні методи пізнання. Діалектика. Наукова абстракція. Аналіз і синтез. Індукція і дедукція. Історичний і логічний. Економічне моделювання. Економічний експеримент.

Тема 2. Власність та її форми.

Система як загальнонаукове поняття. Властивості системи. Економічна система. Продуктивні сили. Економічні відносини. Механізм господарювання. Цілі економічної системи. Місце і роль людини в економічній системі. Класифікація економічної системи. Типи економічних систем та їх риси. Командна (тоталітарна) економічна система. Ринкова (або капіталізм вільної конкуренції). Змішана економічна система. Перехідна економіка.

Власність. Відносини власності. Володіння, користування та розпорядження майном. Об'єкти та суб'єкти власності. Засоби виробництва і предмети споживання.

Історичні типи, види та форми власності. Приватна власність та її форми. Державна власність та її форми. Інтелектуальна власність. Тенденції розвитку відносин власності в економіці України. Роздержавлення та приватизація в Україні. Принципи приватизації. Способи приватизації різних груп об'єктів.

Тема 3. Економічна діяльність та її результати.

Характеристика суспільного продукту та його основні форми. Суспільний продукт. Валовий суспільний продукт. Кінцевий суспільний продукт. Валовий внутрішній продукт. Валовий національний продукт. Національний дохід. Вироблений НД. Використаний НД. Необхідний та додатковий продукт. Особистий дохід. Чистий продукт. Національне багатство.

Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. Працю. Капітал. Земля. Підприємницькі здібності. Наука. Інформація. Екологія.

Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. Ефективність виробництва. Економічна ефективність. Соціальна ефективність. Показники економічної ефективності. Показники соціальної ефективності виробництва. Виробничий потенціал суспільства і межа виробничих можливостей. Економічні потреби суспільства, їхня суть та структура. Класифікація економічних потреб. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси: сутність, суб'єкти, класифікація.

Тема 4. Товарне виробництво.

Форми організації суспільного виробництва: натуральне і товарне. Еволюція товарного виробництва. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товарне виробництво як основа ринкової економіки та його роль в економічному розвитку суспільства. Товарна форма виробленого продукту та послуг.

Вартість і споживна вартість. Відмінність товару від продукту. Вартість як економічна категорія. Величина вартості і фактори, які на неї впливають. Суперечності між споживною вартістю товару і вартістю. Теорії вартості та їх різновиди. Закон вартості, суть, механізм його дії та функції. Особливості дії закону вартості в сучасних умовах.

Тема 5. Сутність та еволюція грошей.

Теоретичний аналіз походження та змісту грошей. Функції грошей. Форми грошей. Функціональні форми грошей та сучасні готівкові, депозитні, кредитні та електронні гроші. Основні теорії грошей та їх еволюція (металістична, номіналістична, товарна, кількісна, інституціональна).

Грошові агрегати та концепція ліквідності. Альтернативи концепції грошових агрегатів. Поняття грошової мультиплікації. Визначення кількості грошей з урахуванням грошового мультиплікатора. Інфляція та дефляція. Економічна природа, форми, типи, рівні і наслідки. Сучасні проблеми інфляції в глобальній економіці та Україні. Грошова система та її складові елементи. Історичні системи біметалізму та монометалізму. Етапи еволюції золотого монометалізму: золотомонетний, золотозливковий та золотодевізний стандарти. Паперово-кредитна система.

Тема 6. Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура.

Об'єктивні передумови виникнення ринку. Поняття ринку: альтернативні теорії. Риси, структура та функції ринку. Види ринків. Класифікації ринків за різними ознаками. Функції ринку. Характерні ознаки сучасної ринкової економіки в Україні.

Сутність попиту і фактори, що його визначають. Закон попиту. Винятки дії закону попиту. Крива попиту. Зв'язок між попитом і ціною. Зміщення кривої попиту під впливом дії нецінових факторів.

Пропозиція: зміст і фактори, що на неї впливають. Закон пропозиції. Крива пропозиції та її властивості. Зв'язок між пропозицією і ціною. Нецінові фактори зміни пропозиції. Зміщення кривої пропозиції під впливом дії нецінових факторів. Особливості формування і зміни кривих пропозицій в перехідних економічних системах. Ринкова рівновага. Утворення рівноважної ціни та рівноважного обсягу виробництва. Фактори, які впливають на зміну ринкової рівноваги.

Поняття і суть ринкової інфраструктури, її основні елементи. Функції інфраструктури. Банки, їх види та функції. Структура банків: за ознакою форм власності і за функціональним призначенням. Банківські операції. Небанківські фінансові установи: страхові компанії, пенсійні фонди тощо. Банківська система України.

Товарна біржа, її види і функції. Біржа реального товару. Ф'ючерсна біржа. Біржові угоди: касові, строкові, спекулятивні. Фондова біржа. Механізм біржової торгівлі цінними паперами. Брокерські фірми. Курс акцій. Дивіденди. Біржові індекси. Акції. Облігації. Казначейські зобов'язання та ощадні сертифікати. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та її функції. Валютна біржа. Українська Міжбанківська валютна біржа України. Біржа праці та її функції. Служба зайнятості в Україні. Шляхи та проблеми створення ринкової інфраструктури в Україні. Потенціал економічного розвитку та місткість агропродовольчого ринку України.

Тема 7. Ціна та ціноутворення.

Функції та види цін в умовах ринкової економіки. Ціноутворення. Функції цін. Основні підходи до ціноутворення. Витратний підхід до ціноутворення.

Суть та особливості регулювання цінової політики в умовах ринку. Процес формування ціни. Державне регулювання цін. Правова основа державного регулювання цін. Пряме і непряме регулювання цін. Методи прямого регулювання цін державою. Негативні наслідки централізованого регулювання. Основні напрями непрямого регулювання цін. Методи регулювання цін.

Тема 8. Конкуренція і монополія.

Конкуренція, її суть і функції в ринковій економіці. Умови виникнення конкуренції. Форми конкуренції. Типи конкурентної поведінки.

Види економічної конкуренції. Позаринкові форми зв'язку, форми неконкурентних зв'язків. Методи конкурентної боротьби. Позитивні й негативні наслідки конкуренції. Конкуренція і моделі ринків.

Монополія та її форми: суть монополії, найпростіші форми монополії; галузева та природна монополії; білатеральна монополія; власне монополія; монополістичні формування: картелі, синдикати, трести та концерни. Монополія та типи монополізації. Види монополій. Монопольна влада. Критерії та межі монополізації економіки. Недоліки надмірної монополізації економіки. Економічні наслідки монополій. Науково-аналітичний огляд олігополії та монополії в Україні й світі, з акцентом на агропромисловий комплекс (АПК) — його роль, сильні й слабкі сторони для економіки країни

Антимонопольна політика і антимонопольне законодавство. Світовий досвід створення антимонопольного законодавства. Проведення антимонопольної

практики. Антимонопольна політика в Україні. Сучасний стан і тенденції конкурентоспроможності агропродовольчої галузі.

Змістовий модуль 2. Підприємництво, державне регулювання економіки та світове господарство.

Тема 9. Організаційно-економічні форми підприємництва.

Суть, функції та принципи підприємництва. Умови розвитку підприємництва. Об'єкти та суб'єкти підприємництва. Види підприємництва. Форми організації підприємницької діяльності. Фірма (підприємство) – організаційна форма підприємництва. Джерела формування майна підприємств. Організаційна структура підприємства.

Види підприємств та їх об'єднання. Економічна самостійність. Функції підприємництва. Класифікація підприємств. Види підприємств в Україні.

Тема 10. Економічні основи функціонування підприємства

Продукт підприємства і складові його вартості. Вартість виробленої продукції. Структура вартості виробленого продукту. Валова додана вартість. Чиста додана вартість. Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Бухгалтерські та економічні витрати. Трансакційні витрати. Постійні витрати. Змінні витрати. Валові (загальні) витрати. Середні витрати. середні постійні та середні змінні витрати. Граничні витрати. Собівартість. Структура собівартості. Основні шляхи зниження собівартості.

Валовий дохід і прибуток. Підприємницький дохід, бухгалтерський прибуток, економічний і чистий прибуток. Рівень рентабельності. Розподіл валового прибутку. Валовий дохід. Чистий дохід підприємства. Балансовий прибуток.

Тема 11. Основи підприємництва в аграрному секторі

Аграрна сфера виробництва та її особливості. Сутність аграрних відносин. Форми господарювання у сільському господарстві: фермерські, кооперативні, державні, змішані. Ринок землі. Рентні відносини. Диференційна рента І. Диференційна рента ІІ. Монопольна рента. Екологічна рента. Попит і пропозиція на землю. Ціна землі. Орендні відносини в Україні. Особливості аграрної реформи на сучасному етапі господарювання.

Агропромислова інтеграція й агропромисловий комплекс. Механізм реалізації аграрних відносин в сучасних умовах. Державна політика регулювання та підтримки сільськогосподарського виробника. Структура агропромислового комплексу. Питання інклюзивного розвитку та економічного зростання агропродовольчої сфери України. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

Тема 12. Доходи населення.

Модель кругообігу ресурсів, товарів і доходів. Сектор домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці. Домогосподарство як постачальник ресурсів. Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств та їх структура. Розподіл доходів після оподаткування на споживання і заощадження. Заощадження домогосподарств як джерело інвестицій.

Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати. Номінальна заробітна плата. Реальна заробітна плата. Індекс реальної заробітної плати. Мінімальна заробітна плата. Відрядна заробітна плата. Тарифна сітка.

Сімейний дохід. Споживання сім'ї. Сімейний бюджет. Гарантований прожитковий мінімум. Мінімальний споживчий бюджет. Закон Енгеля. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джині.

Тема 13. Фінансово-кредитна система.

Фінансова система і фінансова політика в державі. Структура фінансів. Види фінансів. Фінанси домогосподарства. Фінанси підприємств, установ та організацій. Фінанси громадських об'єднань. Риси фінансів. Ознаки фінансових ресурсів. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг. Функції державного бюджету. Головні джерела формування надходжень до державного бюджету. Прямі податки. Непрямі податки. Система бюджетного фінансування. Принципи бюджетного фінансування. Вплив державного боргу на економіку. Управління державним боргом. Грошово-кредитна політика. Засоби грошово-кредитної політики. Основні групи кредитно-фінансових інститутів. Банківська система України.

Тема 14. Економічне зростання та його рушійні сили.

Економічний розвиток. Сучасний підхід сталого розвитку країн світу. Економічне зростання як відображення процесу розширеного відтворення. Типи економічного зростання. Моделі і теорії економічного зростання. Економічний і соціальний прогрес, їх взаємозв'язок. Критерії економічного і соціального прогресу та його рушійні сили.

Циклічність суспільного відтворення. Види циклів. Фази економічних циклів. Національні та світові економічні цикли. Економічні кризи. Зовнішні та внутрішні фактори циклічного розвитку економіки. Теорії економічних циклів. Особливості розвитку економіки України.

Зайнятість: суть і форми. Теорії зайнятості. Повна зайнятість, виробничий потенціал і ефективність виробництва. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини неповної зайнятості. Види і форми безробіття.

Фактори розширеного відтворення робочої сили. Роль держави у відтворенні робочої сили. Закон зростання кваліфікації та професійної підготовки робочої сили.

Тема 15. Державне регулювання економіки.

Теорії державного регулювання економіки. Теоретичні основи державного втручання в економіку (Дж.М Кейнс). Основи теорії економічної політики:

проблема вибору цілей та інструментів. Класифікація видів та інструментів економічної політики.

Соціально орієнтована ринкова економіка. різновиди соціально-орієнтованої економіки. Основні напрямки державного регулювання економіки та забезпечення її сталого розвитку.

Тема 16. Сучасне світове господарство.

Сутність та етапи становлення світового господарства. Структура, основні риси та закономірності його розвитку. Інтернаціоналізація 11 господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі. Основні форми міжнародних економічних відносин та види інтеграційних формувань. Міжнародна економічна інтеграція. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва. Головні інтеграційні угруповання світу. Процеси інтеграції у Європі та її форми. Перспективи інтеграції економіки України у світову економічну систему. Міжнародна торгівля та її економічні основи. Міжнародний поділ праці, його принципи і форми. Міжнародна спеціалізація і кооперація виробництва. Особливості поділу праці в сучасних умовах. Теорії міжнародної торгівлі. Митні та немитні засоби регулювання зовнішньої торгівлі. Всесвітній ринок товарів та послуг. Структура світового ринку. Основні тенденції розвитку світового ринку. Методи конкурентної боротьби на світовому ринку. Міжнародні торговельні організації. Сутність і форми міжнародного руху капіталів, його масштаби, динаміка та географія. Причини, форми вивозу капіталу. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Прямі та портфельні інвестиції. Міжнародні кредити. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Зміст і структура світової валютної системи. Валютні ринки. Конвертованість національних валют. Фіксований і плаваючий валютний курс. Платіжний баланс та його регулювання. Міжнародні валютно-фінансові організації. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції. Утворення міжнародного ринку робочої сили. Інші форми міжнародних економічних відносин. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Цифрові інструменти підвищення економічної ефективності.

5.2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (КУРС ЛЕКЦІЙ)

Денна форма навчання

№	Змістовий модуль, теми лекцій і орієнтовний перелік питань
1	2
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного розвитку – 16 год	
1.1	Предмет і методи політичної економії. (2 год) 1. Виникнення політекономії. Політекономічні напрямки, школи і течії. 2. Об'єкт політекономії та її предмет. 3. Економічні категорії та закони. Система економічних законів. Позитивна та нормативна політекономія. 4. Функції політекономії, методи її вивчення
1.2	Власність та її форми. (2 год) 1. Поняття економічної системи та її типи. 2. Власність її сутність місце і роль в економічній системі. 3. Історичні типи, види та форми власності. 4. Тенденції розвитку відносин власності в економіці України. Роздержавлення та приватизація в Україні.
1.3	Економічна діяльність та її результати. (2 год) 1. Характеристика суспільного продукту та його основні форми. 2. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. 3. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. 4. Виробничий потенціал суспільства і межа виробничих можливостей. 5. Економічні потреби та інтереси.
1.4	Товарне виробництво. (2 год) 1. Форми організації суспільного виробництва: натуральна і товарна. 2. Товар і його властивості. 3. Альтернативні теорії вартості. 4. Закон вартості, його сутність та функції.
1.5	Сутність та еволюція грошей. (2 год) 1. Виникнення, сутність і функції грошей. 2. Грошовий обіг та його закони. Інфляція. 3. Грошова система та її типи.
1.6	Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура. (2 год) 1. Суть ринку, його риси та структура. 2. Ринковий механізм та його основні елементи. 3. Поняття інфраструктури, її функції та основні елементи. 4. Функції та види бірж. 5. Банки, їх види та функції. 6. Інші фінансові та торгівельні установи.

1	2
1.7	Ціна та ціноутворення. (2 год) 1. Функції та види цін в умовах ринкової економіки. Ціноутворення. 2. Суть та особливості регулювання цінової політики в умовах ринку.
1.8	Конкуренція і монополія. (2 год) 1. Сутність та функції конкуренції в ринковій економіці. 2. Види конкуренції та способи конкурентної боротьби. 3. Монополія: її суть та форми. 4. Сутність і цілі антимонопольної політики держави.
Змістовий модуль 2. Підприємництво, державне регулювання економіки та світове господарство. 14 год.	
2.1	Організаційно-економічні форми підприємництва. (2 год) 1. Підприємництво: сутність, умови розвитку та функції. 2. Класифікація та види підприємств.
2.2	Економічні основи функціонування підприємства. (2 год) 1. Продукт підприємства і складові його вартості. 2. Валовий дохід і прибуток.
2.3	Основи підприємництва в аграрному секторі. (2 год) 1. Особливості підприємницької діяльності в аграрному секторі. 2. Рентні відносини. 3. Агропромислова інтеграція та її форми.
2.4	Доходи населення. (2 год) 1. Економічна сутність домогосподарств та їхні функції. 2. Доходи домогосподарств. 3. Заробітна плата: сутність, форми та системи заробітної плати 4. Соціальні аспекти економічних відносин
2.5	Фінансово-кредитна система. (2 год) 1. Фінансова система і фінансова політика в державі. 2. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг. 3. Грошово-кредитна політика
2.6	Економічне зростання та його рушійні сили. (2 год) 1. Економічне зростання як узагальнюючий результат розвитку національної економіки. 2. Циклічний розвиток економіки. 3. Зайнятість: сутність, форми, ефективність. Безробіття і його соціально-економічні наслідки. 4. Інфляція як прояв макроекономічної нестабільності.
2.7	Державне регулювання економіки. (2 год) 1. Теорії державного регулювання економіки. 2. Сучасні моделі соціально-орієнтованої (регульованої) ринкової економіки 3. Основні напрямки державного регулювання економіки

Заочна форма навчання

№	Змістовний модуль, теми лекцій і орієнтирний перелік питань
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи економічного розвитку 6 год.	
1.1	Предмет і методи політичної економії. (2 год) 1. Виникнення політекономії. Політекономічні напрямки, школи і течія. 2. Об'єкт політекономії та її предмет. 3. Економічні категорії та закони. Система економічних законів. Позитивна та нормативна політекономія. 4. Функції політекономії, методи її вивчення
1.2	Економічна діяльність та її результати. (2 год) 1. Характеристика суспільного продукту та його основні форми. 2. Основні фактори суспільного виробництва та їхній взаємозв'язок. 3. Ефективність виробництва, її сутність, економічні та соціальні показники. 4. Виробничий потенціал суспільства і межа виробничих можливостей. 5. Економічні потреби та інтереси.
1.3	Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура. (2 год) 1. Суть ринку, його риси та структура. 2. Ринковий механізм та його основні елементи. 3. Поняття інфраструктури, її функції та основні елементи. 4. Функції та види бірж. 5. Банки, їх види та функції. 6. Інші фінансові та торгівельні установи.
Змістовий модуль 2. Підприємництво, державне регулювання економіки та світове господарство. 4 год	
2.1	Основи підприємництва в аграрному секторі. (2 год) 1. Особливості підприємницької діяльності в аграрному секторі. 2. Рентні відносини. 3. Агропромислова інтеграція та її форми.
2.2	Фінансово-кредитна система. (2 год) 1. Фінансова система і фінансова політика в державі. 2. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг. 3. Грошово-кредитна політика

5.3 ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Предмет і методи політичної економії	2	-
2	Економічна діяльність та її результати	2	1
3	Товарне виробництво	2	-
4	Сутність та еволюція грошей	2	-
5	Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура.	2	1
6	Конкуренція і монополія	2	-
7	Модульна контрольна робота № 1	2	
8	Економічні основи функціонування підприємства	2	-
9	Основи підприємництва в аграрному сервісі	2	2
10	Доходи населення	2	-
11	Фінансово-кредитна система	2	2
12	Економічне зростання та його рушійні сили	2	-
13	Державне регулювання економіки	2	-
14	Модульна контрольна робота № 2	2	-
	Разом	28	6

5.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми (питання)	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Предмет і методи політичної економії. 1. Основні етапи розвитку економічної теорії. 2. Економічні закони і їх основні види. 3. Методи пізнання економічних процесів. Основні їх види. 4. Місце економічної теорії у системі економічних наук.	4	6
2	Тема 2. Власність та її форми 1. Сутність економічної системи. 2. Суб'єкт і об'єкт власності. 3. Новітніх тенденцій у розвитку відносин власності та їх причини. 4. Місце людини в економічній системі.	4	6
3	Тема 3. Економічна діяльність та її результати 1. Економічні й соціальні показники ефективності виробництва. 2. Межа виробничих можливостей і проблеми економічного вибору. 3. Моделі ієрархії людських потреб.	4	6
4	Тема 4. Товарне виробництво 1. Матеріальне і нематеріальне виробництво. 2. Основні фактори виробництва. 3. Основні риси натурального і товарного виробництва. 5. Теорія трудової вартості та теорія граничної корисності. 6. Сутність і функції закону вартості.	4	6

5	Тема 5. Сутність та еволюція грошей 1. Основні теорії виникнення грошей. 2. Сутність і співвідношення основних функцій грошей. 3. Особливості паперових і кредитних грошей? 4. Ліквідність грошей? 5. Закони обігу грошей. 7. Валютний курс і методи його визначення? 8. Причини і наслідки інфляції.	4	6
6	Тема 6. Ринок і механізм його функціонування. Ринкова інфраструктура. 1. Риси сучасної ринкової економіки та їхній зміст. 2. Ринкова інфраструктура і її значення для безперебійного функціонування ринку. 3. Характеристика структури ринку за різними критеріями. 4. Роль держави у структурі послуг, що їх забезпечують галузі інфраструктури. 5. Банківська система.	4	8
7	Тема 7. Ціна та ціноутворення 1. Функції та види цін в умовах ринкової економіки. Ціноутворення. 2. Суть та особливості регулювання цінової політики в умовах ринку.	4	8
8	Тема 8. Конкуренція і монополія 1. Умови виникнення конкуренції. Її вплив на економіку. 2. Методи конкурентної боротьби. 3. Види монополій. 4. Антимонопольна практика у ринковій економіці Заходу. 5. Антимонопольне законодавство України	2	6
9	Тема 9. Організаційно-економічні форми підприємництва 1. Цілі підприємницької діяльності. 2. Класична та інноваційна моделі підприємництва. 3. Переваги та недоліки кожної з організаційно-правових форм підприємницької діяльності. 4. Переваги та недоліки малого підприємництва. 5. Загальні проблеми розвитку підприємницької діяльності в умовах економіки України.	4	6
10	Тема 10. Економічні основи функціонування підприємства 1. Структура вартості продукції. 2. Витрати виробництва. 3. Собівартість продукції та її структура. 4. Валовий дохід та його розподіл.	4	6
11	Тема 11. Основи підприємництва в аграрному секторі 1. Власність на землю в Україні. 2. Земельна рента та її види. 3. Суть диференційної ренти та причини її виникнення. 4. Ціна землі і від чого вона залежить. 5. Фактори, що впливають на зростання ціни на землю. 6. Агропромисловий комплекс та його структура. 7. Земельна реформа України.	4	6
12	Тема 12. Доходи населення 1. Модель економічного кругообігу 2. Доходи домогосподарств та їх розподіл 3. Сутність, форми та системи заробітної плати	4	6

	4. Причинами нерівності розподілу доходів населення. Крива Лоренца.		
13	Тема 13. Фінансово-кредитна система 1. Структура фінансів. Види фінансів. 2. Джерела формування надходжень до державного бюджету. 3. Видатки державного бюджету. 4. Причини бюджетного дефіциту	4	6
14	Тема 14. Економічне зростання та його рушійні сили 1. Кейнсіанські моделі економічного зростання. 2. Протиріччя економічного зростання. 3. Фактори стимулювання економічного зростання. 4. Основні передумови економічного зростання в Україні. 5. Фактори, що стримують економічне зростання. 6. Показники, що визначають економічне зростання і сталий розвиток. 7. Заходи стимулювання економічного зростання в Україні	4	8
15	Тема 15. Державне регулювання економіки 1. Соціально орієнтована модель ринкової економіки. 2. Кейнсіанство. Монетаризм. 3. Різновиди соціально-орієнтованої економіки. 4. Причини державного втручання в економіку.	4	6
16	Тема 16. Сучасне світове господарство 1. Світове господарство, його суть, структура, основні етапи розвитку. 2. Основні форми міжнародних економічних зв'язків. 3. Міжнародні валютно-фінансові відносини. 4. Сутність і основні напрями економічної глобалізації світу.	4	8
	Разом	62	104

5.5. Індивідуальні завдання

До індивідуального завдання з «Політичної економії» відноситься виконання рефератів, які необхідні для поглибленого вивчення проблем економічної теорії. У рефераті повинно бути відображено знання основних напрямів та підходів до вирішення тієї чи іншої економічної проблеми, знання вітчизняної економічної літератури, статистичного і фактичного матеріалу з досліджуваної теми.

Реферати індивідуальних завдань за вибором

1. Роль економічної теорії та її місце в системі економічних наук.
2. Методологія сучасної економічної теорії.
3. Становлення та розвиток економічної теорії в Україні.
4. Проблеми реформування різноманітних форм власності в Україні.
5. Особливості роздержавлення та приватизації в Україні.
6. Розвиток відносин власності в економіці України.
7. Інтелектуальна власність.
8. Фактори виробництва: праця, капітал, земля, підприємницькі здібності: їх роль і взаємодія.
9. Закон вартості і механізм його дії.
10. Динаміка рівня інфляції в Україні та шляхи подолання інфляції.

11. Історія грошей України.
12. Основні шляхи забезпечення стійкості грошей.
13. Сучасна грошова система України.
14. Сутність соціально-орієнтованої ринкової економіки.
15. Організаційно-правові форми бірж.
16. Валютні біржі та фондові біржі.
17. Проблеми розвитку підприємництва в Україні.
18. Малий бізнес в умовах ринкової економіки України.
19. Показники ефективності роботи підприємства.
20. Стан і тенденції конкурентоспроможності агропродовольчої галузі на зовнішніх ринках.
21. Показники використання основного і оборотного капіталу.
22. Державна політика регулювання і підтримки сталого розвитку сільськогосподарського виробництва.
23. Диференційна рента.
24. Монопольна рента.
25. Становлення та розвиток системи макроекономічних показників
26. Система національних рахунків як нормативна база макроекономічного рахівництва.
27. Цифрові інструменти підвищення економічної ефективності діяльності компаній.
28. Прибуток та рента як джерела доходу.
29. Розподіл доходу. Нерівність в розподілі доходів.
30. Валовий внутрішній продукт України та його структура.
31. Потенціал економічного розвитку українського експорту
32. Світові тенденції агропродовольчого ринку
33. Циклічність як форма економічного розвитку.
34. Особливості фіскальної політики в Україні.
35. Державний бюджет України.
36. Макроекономічні наслідки державної заборгованості.
37. Непрямі податки та особливості їх нарахування.
38. Причини нестабільності грошово-кредитної системи України.
39. Кейнсіанські та монетаристські погляди на грошову політику.
40. Сучасна грошово-кредитна політика України.
41. Грошовий ринок України.
42. Банківська система України.
43. Експансіоністська торговельна політика.
44. Антидемпінгові заходи
45. Вплив міжнародної торгівлі на економіку України.
46. Платіжний баланс і рівновага у відкритій економіці.
47. Структура міжнародних потоків капіталу.
48. Сутність та структура платіжного балансу.
49. МВФ та Світовий банк: роль та принципи діяльності.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При проведенні лекційних і семінарських занять з освітнього компонента «Політична економія» застосовують словесні, інноваційні, наочні та практичні методи навчання.

Основними методами досягнення навчальних цілей є:

- проведення оглядових та проблемних лекцій. Вивчення лекційного матеріалу дасть змогу здобувачам вищої освіти отримати теоретичні знання щодо економічних законів розвитку суспільства та набути загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, які передбачено ОП «Менеджмент»;

- участі у семінарських заняттях. Вирішення практичних завдань формує вміння і навички прикладного застосування теоретичних знань та передбачає розгляд ситуацій з економічних питань;

- отримання консультації. Під час консультацій здобувачі вищої освіти отримують відповіді на окремі теоретичні чи практичні питання та пояснення певних теоретичних положень освітньої компоненти;

- виконання самостійної роботи. Вивчення ОК передбачає самостійне опрацювання здобувачами вищої освіти комплексу основної і додаткової наукової літератури, періодичних видань з питань оцінки стану і тенденцій розвитку суспільного виробництва;

- проведення підсумкового контрольного випробування.

Відповідність програмних результатів та методів навчання наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Відповідність програмних результатів та методів навчання

Результати навчання	Методи навчання
ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота. (Розповідь, пояснення, аналіз, порівняння, бесіда, навчальна дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, творчі завдання).
ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, пояснення, аналіз, порівняння, бесіда, дискусія з проблемних питань, групове обговорення ситуації, демонстрація мультимедійних презентацій, творчі завдання).
ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, пояснення, бесіда, аналіз, порівняння, дискусія з проблемних питань, групове обговорення ситуації, демонстрація мультимедійних презентацій, творчі завдання).
ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, бесіда, аналіз, порівняння, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації).

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, бесіда, аналіз, порівняння, дискусія з проблемних питань, демонстрація мультимедійних презентацій, групове обговорення ситуації).
ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.	Лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні консультації. (Розповідь, пояснення, бесіда, аналіз, порівняння, дискусія з проблемних питань, групове обговорення ситуації, демонстрація мультимедійних презентацій, творчі завдання).
ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.	Самостійна робота, індивідуальні консультації. (аналіз, порівняння, дискусія з проблемних питань, індивідуальні завдання).

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти з освітнього компонента «Політична економія» здійснюється у формі поточного, модульного (рубіжного) та підсумкового контролів, які передбачені «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом в.о. ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року.

Поточний контроль (ПК) з освітнього компонента «Політична економія» здійснюється під час аудиторних або дистанційних занять та охоплює питання програми курсу, які винесено на лекційні, практичні заняття та самостійну роботу. Поточний контроль передбачає використання таких форм як: усне опитування; обговорення проблемних ситуацій та завдань на семінарських заняттях; доповіді, презентації, реферати; експрес-тестування (табл.2). Загальна кількість балів за поточний контроль з змістовного модуля може сягати 45.

Таблиця 2

Нарахування балів за темами освітнього компоненту під час поточного контролю

Тема	Усні відповіді	Виконання практичних завдань	Доповіді, презентації, реферати	Експрес тести	Всього за тему
ПК за змістовний модуль 1 - 45					
Тема 1	-	-	2	1	3
Тема 2	2	1	2	1	6
Тема 3	2	1	2	1	6
Тема 4	2	1	2	1	6
Тема 5	2	1	2	1	6
Тема 6	2	1	2	1	6
Тема 7	2	1	2	1	6
Тема 8	2	1	2	1	6
ПК за змістовний модуль 2 - 45					
Тема 9	2	1	2	1	6
Тема 10	2	1	2	1	6
Тема 11	2	1	2	1	6

Тема 12	2	1	2	1	6
Тема 13	2	1	2	1	6
Тема 14	2	1	2	1	6
Тема 15	2	1	2	1	6
Тема 16	1	-	2	-	3

Модульний контроль (МК) з освітнього компонента «Політична економія» здійснюється для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в кінці кожного з двох змістових модулів у формі контрольної роботи, яка складається з теоретичної і практичної частини. Теоретична частина передбачає складання тестів на платформі MOODLE. Практична частина – рішення задачі, або розв’язання проблемної ситуації. Загальна кількість балів за модульну контрольну роботу може сягати 45.

За результатами *поточного* і *модульного* контролю виводиться бал за змістовний модуль (Бзм) як сума балів поточного і модульного контролів:

$$\text{Бзм} = \text{ПК} + \text{МК}.$$

Критерії оцінювання поточного і модульних контролів представлені в таблиці 3.

Таблиця 3

Критерії оцінювання поточного і модульного контролів

Поточний контроль					Модульний контроль (модульна контрольна робота)	Відповідність за 100 б. шкалою	Критерії оцінювання
Усні відповіді		Виконання практичних завдань	Доповіді, презентації, реферати	Експрес тести			
1	2	1	2	1	41-45	90-100	Демонструє <i>високий</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0,75	1,5	0,75	1,5	0,75	35-40	74-89	Демонструє <i>достатній</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0,5	1	0,5	1	0,5	25-34	60-73	Демонструє <i>задовільний</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання
0-0,25	0-0,5	0-0,25	0-0,5	0-0,25	0-24	1-59	Демонструє <i>низький</i> рівень формування компетентностей та досягнення результатів навчання

Підсумковий контроль з освітнього компонента «Політична економія» проводиться у формі іспиту. Підсумкова оцінка знань здійснюється за **накопичувальною системою** та розраховується як середньоарифметична сума балів, отриманих за змістові модулі (табл. 4), а також відвідування занять та за додаткові види робіт з компоненту (табл. 5).

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу освітнього компонента становить 100 балів:

- бали за змістовні модулі – до 90 балів,
- бал за відвідування занять – до 5 балів,
- бал за додаткові види робіт до 5 балів.

Таблиця 4

Оцінювання освітнього компонента Політична економія

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)																Бал за відвіду- вання (всього 0-5)	Бал заохо- чуваль- ний (всього -0-5)	Сума
Змістовний модуль 1 (ЗМ 1)								Змістовний модуль 2 (ЗМ 2)										
Поточний контроль - 45								Поточний контроль - 45										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	0-5	0-5	100
3	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	3			
Модульний контроль - 45								Модульний контроль - 45										
Разом за змістовний модуль 1 – ЗМ1= ПК1 + МК1								Разом за змістовний модуль 2 – ЗМ2= ПК2 + МК2										
БЗМ = (ЗМ1 + ЗМ2) : 2																		

* T1,T2,T3.....- теми змістовного модуля

Таблиця 5

Оцінювання освітнього компонента

Бал за модулі (змістовні модулі) (всього 0-90)	Бал за відвідування (всього 0-5)	Бал заохочувальний (всього – 0-5)
Модуль 1	0-10% пропусків – 5 балів	доповідь на науковій студентській конференції
Модуль 2	10%-20% пропусків – 4 бали	активна участь в роботі наукового гуртка кафедри
.....	20%-40% пропусків – 3 бали	підготовка реферату і виступ з ним на семінарі, конференції і т.п.
	40%-60% пропусків – 2 бали	призове місце в олімпіаді
	60%-80% пропусків – 1 бал	підготовка наукової публікації
	більше 80% пропусків – 0 балів	виконання індивідуального завдання

Відповідно до «Положенням про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженим наказом в.о. ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів

за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента згідно графіку затвердженого кафедрою.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

Здобувач вищої освіти, який не брав участь у виконанні всіх видів робіт, передбачених робочою програмою або не склав модульний контроль, має право на його відпрацювання згідно графіку, затвердженого кафедрою економічної теорії економіки підприємства.

Якість засвоєння змісту освітнього компонента (незалежно від форми контролю) в Університеті **оцінюється** за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу (чотирибальну – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» чи вербальну – «зараховано», «не зараховано») та шкалу ЄКТС згідно з таблицею 6.

Таблиця 6

Шкала оцінювання знань: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

Участь здобувачів вищої освіти у заходах неформальної освіти, що відповідають тематиці освітнього компонента «Політична економія» (короткотривалі курси, вебіари, воркшопи, конференції, круглі столи), спрямовані на розширення знань у сфері розвитку економічної теорії та економічного механізму, удосконалення навичок вирішення конфліктних ситуацій шляхом диспуту щодо проблемних ситуаційних завдань, оцінюється у межах визначеної кількості балів за відповідною темою.

Результат виконання завдання – звіт та/або сертифікат учасника, що підтверджує отримані знання та компетентності. Здобувач освіти представляє результати участі у заході під час практичного чи індивідуального заняття.

Поточний контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти заочної форми навчання здійснюється на основі виконання завдань під час аудиторних занять та виконаних кожним здобувачем індивідуальних завдань. Індивідуальне завдання складається з формування доповіді та презентації за затвердженою темою. Індивідуальне завдання оцінюється за 100 бальною шкалою (табл. 6).

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання рівня засвоєння освітнього компонента наведена в таблиці 7.

Таблиця 7.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами і критерії оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ECTS	Значення оцінки ECTS	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90 - 100	A	відмінно	Здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82 - 89	B	дуже добре	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74 - 81	C	добре	Здобувач вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64 - 73	D	задовільно	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60 - 63	E	достатньо	Здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Для здобувачів освіти заочної форми навчання підсумковий контроль у формі екзамену проводиться в період екзаменаційної сесії. Екзамен проводиться у формі складання тестів на платформі MOODLE. Здобувачу надається 100 питань. За кожну правильну відповідь нараховується 1 бал. Результати оцінюються за 100 бальною шкалою (табл. 7).

Відповідно до «Положення про систему оцінювання знань здобувачів вищої освіти в Одеському державному аграрному університеті» (нова редакція), затвердженого наказом в.о. ректора ОДАУ № 106-заг від 30 квітня 2025 року, здобувач вищої освіти має право на автоматичне зарахування відповідних балів за освітній компонент, підвищити оцінку з освітнього компонента, право на перескладання підсумкового контролю з освітнього компонента.

У випадках конфліктної ситуації за мотивованою заявою здобувача вищої освіти чи викладача, деканом факультету/директором інституту створюється комісія для приймання підсумкового контролю, до якої входять завідувач кафедри (провідний викладач) і викладачі відповідної кафедри, представники деканату та органу студентського самоврядування.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Методичні вказівки з освітнього компонента «Політична економія» для проведення семінарських занять та самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності ДЗ «Менеджмент». Одеса, ОДАУ. 2025. 61 с.

2. Фонд тестових завдань.

3. Візуальне супроводження курсу з використанням слайдів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Галушка З.І., Поченчук Г.М. Економіка: теорія і практика [Текст]: підручник. Чернівці: Чернів. нац. ун-т. 2020. 232 с.

2. Дерій Ж. В., Мініна О. В., Шадюра-Никипорець Н. Т. Політична економія: навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і доп. Чернівці, 2025. 292 с. <https://surl.li/pjvxpw>

3. Економічна теорія: закономірності, практика та сучасність: підручник. Е. М. Забарна, О. М. Козакова, Н. О. Задорожнюк та ін. Херсон, 2020. 412 с. <https://surl.li/owzgmf>

4. Економічна теорія за заг. ред.: Н. П. Мацелюх, Л. М. Касьяненко, І. А. Максименко та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 478 с.

5. Політична економія : навчальний посібник. М. С. Бріль, О. М. Кліменко, І. Ф. Лісна та ін. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 280 с. URL: <https://bit.ly/3FSDUd7>

6. Кокареєв І. В. Основи економічної теорії: навч. посібник. І. В. Кокареєв. Дніпро, 2020. 100 с. URL: <https://bit.ly/3sCd4mq>

7. Ніколенко Ю. Політична економія. Підручник. Київ, 2023. 632 с.
8. Політична економія : навч. посіб. Ж. В. Дерій, О. В. Мініна, Н. Т. Шадура-Никипорець. – 2-ге вид. випр. і доп. Чернівці, 2025. 292 с.

Додаткова

1. Добрянська Н.А., Галицький О.М., Макодзьоб А.В. Світові тенденції міграції, її причини та наслідки для держави в умовах глобалізації. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2021. № 3 (17), С. 35-43. URL: <https://economics.net.ua/ejoru/2021/No3/35.pdf>
2. Замлинська О. В., Власенко Т. А., Степаненко С. В., Трунов І. Д. Перспективи та недоліки формування конкурентоспроможності України в умовах сталого розвитку. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2. С. 25-37. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2022-2-3>
3. Замлинський В. А., Щуровська А. Ю., Замлинська О. В. Особливості та характеристики business intelligence (BI)-систем як інструменту підвищення ефективності діяльності компанії. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. №1. С.53 – 61. URL: http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/ujae_2023_r01_a08.pdf
4. Шабатура Т.С., Замлинська О.В., Осик С.В., Селезнєва Г.О. Цифрові аспекти стратегічного управління як інструменту підвищення економічної ефективності діяльності компаній. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2023. № 11. С. 71-79. DOI: http://apie.org.ua/wp-content/uploads/2023/09/apie_2023_r02_a11.pdf
5. Замлинський В. А., Осик С.В., Замлинська О. В. Сучасний стан і тенденції конкурентоспроможності агропродовольчої галузі на зовнішніх ринках. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2024. №5. с.33-50 <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2024.05.03>
6. Zamlynskyi V, Shabatura T, Zamlynska O, et al. Perspective Chapter: Exploring the Possibilities and Technologies of the Digital Agricultural Platform. *Agricultural Economics and Agri-Food Business*. Edited by Orhan Özçatalbaş. 2024, 124p. IntechOpen. doi: 10.5772/intechopen.107821. IntechOpen. DOI:10.5772/intechopen.112358.
7. Теоретико-методологічні засади і прикладні аспекти інклюзивного розвитку та економічного зростання агропродовольчої сфери України: монографія авт.: О.І. Павлов, Т.А. Кулаковська, В.А. Самофатова, О.В. Замлинська, та інші; за ред. О.І. Павлова. Одеса: Астропринт, 2025. 396 с. <http://kaf.ep.ontu.edu.ua/wp-content/uploads/other/2025-09-25/2025-09-25-monography.pdf> П. 5.3. Економічна ефективність та аналіз інвестиційної привабливості сільськогосподарських земель як ключового ресурсу циркулярної моделі аграрного виробництва С.352-380, 1.5 д.а.
8. Zamlynskyi V., Livinskyi A., Zamlynska O., Minakova S. Conceptual Principles of Reengineering of Agricultural Resources: Open Problems, Challenges and Future Trends. *The Digital Agricultural Revolution: Innovations and Challenges in Agriculture through Technology Disruptions*, John Wiley & Sons, Inc., 2022. 465p. P.269-287. URL: <https://doi.org/10.1002/9781119823469.ch11>. (Scopus)

9. Shalbayeva, Sh., Ismailov, T., Mitkov, M., Zamlynska, O., Khachatryan, V., Stratiichuk, V. (2024). ESG rating of capital's effect on firms' financing sources: a case study of Asian companies. Access to science, business, innovation in the digital economy, ACCESS Press, 5(1), 102-124, WoS, [https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1\(7\)](https://doi.org/10.46656/access.2024.5.1(7))

10. Dobrianska N.A., Halytskyi O.M., Bradul K.S. Unemployment and poverty in Ukraine: current problems and solutions. Economic journal Odessa polytechnic university №2 (20). 2022. С 20-27. URL: <https://economics.net.ua/ejopu/2022/No2/20.pdf>

11. Dobrianska N.A., Halytskyi O.M., Lukianchuk K.P. The concept, structure and statistical analysis of the state budget of Ukraine. Economics: time realities. №3 (61). 2022. С 33-39. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2022/No3/33.pdf>

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство аграрної політики та продовольства в Україні. URL: <http://minagro.gov.ua/>

2. Головне управління статистики в Одеській області. URL: www.od.ukrstat.gov.ua/

3. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. URL: <https://nasplib.isofts.kiev.ua/>

4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. ResearchUA - бібліотечна цифрова платформа підтримки наукових досліджень в Україні. URL: <http://research.nbuv.gov.ua/>.